

Posudek oponenta disertační práce

Autor: PhDr. Petr Janoušek

Název práce: Německo-americké vztahy v éře kancléře Ludwiga Erharda

Školitel: Doc. PhDr. Václav Horčíčka, Ph.D.

Oponent: PhDr. Ing. Ladislav Tajovský, Ph.D.

Autor se ve své disertační práci „Německo-americké vztahy v éře kancléře Ludwiga Erharda“ věnuje zajímavému a v českých podmínkách relativně málo zmapovanému tématu. Z pochopitelných důvodů jsou komplexněji zpracovány epochy předcházející, související s počátky studené války a posléze s první dekadou existence Spolkové republiky Německo, a následující, zejména pak léta sociálně-demokratických kancléřů Brandta a Schmidta.

Autor svou volbu Erhardova kancléřství vysvětluje zájmem o právě jím představovaný odklon od Adenauera upřednostňování vazeb na de Gaullovskou Francii jako páteř německé zahraniční politiky v první poválečné dekádě. Z tohoto úhlu pohledu je autorova volba velmi zajímavá a práce tak nabízí prostor pro neotřelé postřehy a netradičně pojaté souvislosti.

Autor se tedy ve svém textu zaměřuje na historickou etapu vymezenou lety 1963 - 1966. Hned v úvodu práce správně poznamenává (str. 9), že podstatný vliv na německo-americké vztahy v této době se hrávala i stále komplikovanější situace na opačném pólu amerického globálního angažmá, konkrétně ve Vietnamu. Prezident Lyndon Johnson tak nebyl schopen akcentovat význam vztahu k americkému klíčovému kontinentálnímu spojenci

v té míře, v jaké by to odpovídalo Erhardovým představám. Z toho pak plynuly některé kontroverze a rozpory na německé politické scéně, na které ani Erhard nebyl schopen vždy adekvátně reagovat.

Práce je členěna chronologicky, autor problematiku nahlíží pohledem let, kdy byl Erhard kancléřem. Takové vymezení je logické, místy však svádí k příliš popisnému stylu na úkor analytičtějšího přístupu. Je na zvážení, zda by bývalo nebylo vhodnější některé klíčové kapitoly (např. otázka MLF) vyčlenit z jinak jednolitého textu a zpracovat je do větší hloubky za použití odlišného metodologického přístupu.

Stejně tak by si větší pozornost zasloužila reflexe Erhardova pohledu na problematiku evropského integračního procesu, který hrál ve vztahu se Spojenými státy i v první polovině 60. let větší roli, než jaká se mu standardně přisuzuje. Ještě jiný rozměr by text mohl získat, kdyby autor věnoval subkapitolu hospodářsko-politickým konceptům L. Erharda a L. Johnsona, které sice přímo neovlivnily zahraniční vztahy obou zemí, přesto však do historie vzájemných vztahů mocností patří.

Práce kolegy Janouška je velmi zajímavou sondou do zatím v českých poměrech spíše vzácně zpracovávané oblasti poválečného vývoje mezinárodních vztahů. Na první pohled je zřejmé, že se autor do hloubky seznámil s nejrůznějšími aspekty německo-amerických vztahů v polovině šedesátých let a je schopen jejich hlubší analýzy. Na velmi vysoké úrovni je také autorova znalost německých, evropských a amerických politických reálií dané doby, díky čemuž mu nečiní problémy vidět jím zkoumanou problematiku v širších souvislostech.

Autor v rámci analýzy zkoumané problematiky zpracoval rozsáhlé množství pramenů i odborné literatury a jeho práce se zdroji je na velmi vysoké úrovni. Disertační práce je členěna logicky a působí přehledně. Autor srozumitelně předkládá klíčové argumenty a řadí je v logické návaznosti. Práce s jazykem je na dobré úrovni, text je povětšinou čtivý a jednotlivé

kapitoly na sebe logicky navazují. Rezervy je možné vysledovat v oblasti metodologického přístupu – jak již bylo naznačeno výše, autorův text je koncipován jako čistě historiografický. To je při jeho zaměření pochopitelné; přesto by však bylo vhodné rozšířit jej o dílčí sondy do oblastí na pomezí s jinými historickými disciplínami, což by práci bezesporu obohatilo a umožnilo komplexnější pohled i na primární oblast autorova zájmu.

Drobným nedostatkem jsou některé jazykové či formulační neobratnosti a chyby, z nichž některé se dostaly i do názvů kapitol („jaderné vábení“ aj; název kapitoly „Dozvuky Erhardova konce“ působí v rámci odborného a vědecky zaměřeného textu rušivě a nechtěně komicky). Četnější jsou případy špatného použití interpunkce, které, stejně jako špatný slovosled či opakující se slova, jdou však spíše na vrub závěrečné redakci textu. Zde by větší pečlivost rozhodně nebyla na škodu.

Nic z výše uvedeného však nebrání srozumitelnosti textu a jejich množství nepřekračuje přijatelnou mez. Práce kol. Janouška je zajímavá, svým zaměřením i úrovní zpracování přínosným textem a svědčí o autorově hluboké znalosti jím zkoumané problematiky. I přes výše uvedené nedostatky formálního charakteru ji proto doporučuji k obhajobě.

V Praze 25. 3. 2013

Ladislav Tajovský